

Paul Szemere

Szerkesztőség:

Templ...

Kiadóhiv...

Sándor király-u.

Sürgőnycim: Délbácska

Telefonszám: 137

VI. Köstlergasse 4. Wien (A Nap)

DELBÁCSKA

Előfizetési árak:

Egy óra - - 20 dinár

Negyedévre - 60 dinár

Félévre - - 120 dinár

Egyes szám ára:

1 DINAR

NOVISAD, 1922 szeptember 24

POLITIKAI NAPILAP

III. évf. 212. szám

Vasárnap

Irredentizmus

A zsurnalisztikai alkalmazkodásban utolérhetetlen kormányajtó a magyarság minden megmozdulására rászeretné teríteni az irredentizmus vizeslepedőjét. *A kormányajtó a kormány visszhangja,* s így bizonyos, hogy a kormány és közegei lelkükben az irredentizmus vádjával intézik a magyarság sorsát. Ha valaki feljajdul, ha valaki gerinccel és az öntudat kemény meggyőződésével szembehelyezkedik a kormányzat helytelen politikájával, ha valaki a nemzeti élet mindennapi szükségleteivel élni akar, ha követeli a nyelv szabadságát a hivatalokban, az iskolákban, azt rögtön nyílt irredentizmussal vádolják meg hivatalos és félhivatalos kinyilatkozások. Az irredentizmus, mint politikai cél veszedelmes és kockázatos játék. Ugy egyenkint, mint most már szervezett összességében a magyarság élete nem mutat egyetlen egy olyan pontot sem, melyre az irredentizmus alattomos és settenkedő vádja szilárdan támaszkodhatnék, bevallott céljai és programszerűen nyíltan hirdett törekvései pedig eleve kizárnak minden gyanút, mely alkalmas volna a legtávolabbi bizalmatlanság felkeltésére. Öntudatos, szilárd nemzeti alapon álló és jogtámasztékokkal bíró nemzeti kisebbségnek nincs is szüksége sötétbe burkolt célok felé törekedni. Nem alapozhatja politikáját sem hangulatra, sem az összeesküvések mocsaras talajára. *A kisebbségben élő magyarság csak törvényes utakon, reális célokért keresheti politikai jövőjét.* Ezek az elvek már keresztülmentek a mi politikai gondolkodásunk homokrétegein és megtisztulva jelentkeznek politikai aktivitásunkban. A magyar párt sem bazirosza programját az irredentizmus lápföldjére, tevékenységében egyik sem él az irredentizmus hangos vagy suttogó szólamával s nincs itt magyar politikus, aki az irredentizmus valódi fogalmát tekintve, zsonglőrösködött volna ezzel a politikai játékszerrel. Nincs politikai faktorkunk, akire az elfogulatlan és a törvény alapján álló bíróság rásüthette volna az állam léte elleni izgatás bélyegét s mégis már nem egyszer rájuk festi és reánk festik a kormány rezonáló reprezentánsai az irredenta jelleget. Ez a merev sovinizmus következménye, ez a rossz lelkiismeret elaltatása. Ez ellen védekezni lehetetlen és ma céltalan is. Addig, amíg a politikai fogalmak annyira zavarosak, hogy nem birnak disztigválni aktiv politikai ellenzék és irredentizmus között, amíg a legegységesebb politikai elvek a féltékenység, vagy bizalmatlanság agysejtjeiben formáltatnak át, hiába is próbálkoznánk a józan és hideg meggyőzéssel.

Török csapatok a Dardanelláknál

Angol lapvélemények szerint most nem az angol-francia szövetség, hanem Kemal a fontos

Berlin. (Eredeti táv.) Az United Telegraf jelenti Párisból: A tegnapi minisztertanács kizárólag Poincarának a keleti helyzetről szóló jelentésével foglalkozott. Poincaré kifejtette, hogy folytatja Keleten a béke politikáját, amelylyel szemben meddő marad Anglia minden ellenkező kísérlete. *A francia kormány erélyesen támogatja az angorai kormányt, amelynek eljárását jogosnak tartja.* Franklin-Bouillon legközelebbi Angorába megy, ahol már az elmúlt évben is tárgyalt Kemállal a francia-török megegyezés lehetőségéről. Ez alátogatás nem azt célozza, hogy újból

megszállják a görögök által angol támogatás mellett birt területeteket, *csupán diplomáciai akcióról van szó, amelyet a közelálló békekonferencián a francia és angorai kormányok közösen kívánnak folytatni.*

London. (Eredeti táv.) Danilow tábornok, az orosz vörös hadsereg vezérkari főnöke moszkvai újságírók előtt kijelentette, hogy új háború esetén sem Kisázsiaiban, sem az indiai határon nem hajlandók fegyverrel segíteni a törököket. A Kaukázusban álló kilencedik orosz hadtestnek a bakui petrolumforrások megvédése a kizárólagos feladata.

A kemalisták előörsei a Dardanelláknál

Berlin. (Eredeti táv.) A „Reuter“ jelenti Konstantinápolyból: **A kemalista csapatok előörsei ma elérték a Dardanellákat.** A „Reuter“ jelentése szerint, noha az angol kormány megszigorítja a tengerszorosok védelmére tett intézkedéseket, ellenségeskedést nem akar. Ennek dacára is az a felfogás, ha Kemal megtámadja a semleges zónát: **jőjjön a háború.** A helyzet kulcsa

mindenesetre Kemal kezében van.

London. (Eredeti táv.) Konstantinápolyi szikratávirat szerint az angol flotta által életbeléptetett védelmi rendszabályok után *Konstantinápoly váratlan megtámadásának veszélye kizártnak tekinthető.* A török csapatok előörsei harminc, a főcsapat pedig ötven kilométernyire áll Csanaktól.

Most nem a szövetség, hanem Kemal a fontos

Páris. (Eredeti távirat.) Poincaré, Curson és Sforza pénteken délután folytatták tanácskozásait, amelyen úgy határoztak, hogy a béketárgyalásokra az angorai kormányt is meghívják. A megegyezés részleteiről semmiféle szivárgott ki, s azt már Londonba továbbították. Francia vélemény szerint lényeges engedményeket tettek Angliának, sőt állítólag azt is elhatározták, hogy résztvesznek a semleges zóna megvédésében is, ha Kemal azt nem respektálná.

London. (Eredeti távirat.) Itteni politikai körökben nem hiszik, hogy a párisi konferencia praktikus eredményekkel végződjék. Elismerik, hogy Franciaország hajlandó Anglia helyzetét megkönnyíteni, de *Londonban most már nem a szövetség fenntartására helyezik a fősúlyt, miután ma sokkal izgatottabb kérdés, mit csinál Kemal pasa?* Tartanak attól, hogy Kemal a konferencián való megjelenését Anglia által el nem fogadható feltételekhez köti.

Az angol flotta felvonult a Dardanellákhoz

Az Associated Press jelenti, hogy Konstantinápoly és a Fekete-tenger, továbbá a Márvány-tenger szigetei és a Dardanellák között a forgalom teljesen megszűnt. A tilalmat megszegő hajókat az angol hadihajók lövetni fogják. A kemalisták megszállták az ázsiai parton Sine városát és veszélyeztetik Kumka-leht, a Dardanellák egyik fontos stratégiai pontját. A kemalisták nehéz tüzérségi ütegeit előre tolták, az angol repülőgépek pedig a kemalisták harcvoaljai felett manővereznek.

megtörténtek a szükséges katonai és tengerészeti intézkedések a csanaki megszállott terület védelmére. Az angol földközi tengeri flotta a tengerszorosokban csoportosul. Csanak helyőrségének parancsnoka kijelenti, hogy teljesen ura az erődítményeknek és el van készülve az összes eshetőségekre. Mal-tából, Gibraltárból és Egyiptomból állandó erősítések érkeznek. A helyzet a legnagyobb mértékben válságos.

A Morningpost közli, hogy három könnyű angol cirkáló és a második romboló flotta elindultak a Földközi tengerre. A Gibraltarban horgonyzó romboló flottát szintén a Dardanellákhoz irányították. — A Temps jelenti Londonból, hogy angol részről már

Poincaré, Curson és Sforza a tegnapi tanácskozásokon abban állapodtak meg, hogy a szövetségesegek Musztafa Kemal pasához jegyzékét fognak intézni. A jegyzék tartalmáról biztos adatok még nem kerültek a nyilvánosság elé, az elterjedt hírek szerint a jegyzék azonban *ultimatumszerű.*

A francia miniszterelnök véleménye

szerint Angliának csupán presztizs kérdést jelent politikájának folytatása, már pedig Franciaország nem hajlandó az angol presztizs kedvéért vért ontani. Curzon lord Kemal pasának követeléseire vonatkozólag azt a határozot kijelentést tette, hogy Anglia szerint Thraciának és Macedóniának visszaadásáról szó sem lehet. A hangulat Párisban épügy mint Londonban erősen pesszimista.

Kemal pasa tudatta a hatalmakkal, hogy a tanácskozások befejezéséről és a

döntésről azonnal értesítést követel, mert ellenkező esetben nem lesz módjában harcrakész csapatait a bevonulástól visszatartani. Kemal pasa üzenetében 48 órán belül kért választ.

A tegnapi francia minisztertanácson Poincaré kijelentette, hogy Franciaország továbbra is eddigi álláspontját követi és Törökország ellen nem kezd új háborút. A francia kormány Franklin Bouilont Angorába küldte, hogy érintkezésbe lépjen a török nemzeti kormánnyal.

Verték-e a kémkedési per vádlottjait?

A subotical fő tárgyalás nyolcadik napja

Szombat reggel háromnegyed 9-kor kezdődött a kémkedési per tárgyalásának nyolcadik napján Domokovszki Vladimirt, a vasutigazgatóság táviradosztályának vezetőjét hallgatták ki tanuként a táviróvonalra és a táviró-dára vonatkozó kérdésekről. Nem tud felvilágosítást adni, helyette Tóth István Jenő táviró-dász ad felvilágosítást. Dr. Singer védő kérdésére kijelenti, hogy titkos munkát nem lehetett végezni.

Ezután Krékity József papucsost volt dektívét hallgatták ki. Nem ismer senkit a vádlottak közül, nem tudja megverték-e őket. Pospek vádlott kijelenti, hogy a tanu unokaöccse volt vele együtt bezárva és a tanu verte azt, Krékity kihallgatásától ezért a bíróság eltekint.

Karácsonyi András posta felvigyázó ismeri Heim Antalt, aki főnöke volt. Nem tud arról, hogy Heim adott volna Szegedre vonalat. Ő vágta el a határon Heim rendeletére a táviróvonalat. Dr. Magaresevics kérde, milyen kapcsolat van a vasuti és postai táviróvonalak között. Tanu nem tudja.

Berta Lukácsné, Kovács Viktória horgosi asszony, aki határátlépésért négy hónapig volt a rendőrségi fogdában, emlékszik Vargára, Ignác Gyulára és Sári Szabó Krisztinára, takarította a cellájukat és vizet vitt be Vargának, mikor az feküdt.

Elnök: Panaszkodott magának?

Tanu: Panaszkodott, hogy mindene fáj és nem tud felkelni, a homlokán vizes ruha volt. Ignácot láttam, mikor két ember vezette egy külön cellába és egyik ivóvizet kért neki. Krisztinát mindig sápadtnak láttam. Verni nem

látott senkit.

Varga dr.: Emlékszik-e arra, mikor az én lábamat borogatták?

Tanu: Láttam, hogy rajta volt a borogatás. Ignácnak is volt egy-két vérfolytos seb a lábán. De nem volt szabad beszélgetni.

Varga dr.: Nem mondták, hogy engem megverték?

Tanu: Nem hallottam.

Ignác: Emlékszik-e arra, hogy azért mutattam meg a lábamon revő véres sebeket, mert tanunak akarom beidéztetni.

Tanu: Emlékszem.

D. Singer Béla védő kérde, hogy Ignácot vezették-e, vagy vitték. Tanu azt feleli, hogy a hóna alatt fogták mert nem tudott lábra állni. Elnök: Mondta-e Ignác, mitől van a sebe.

Tanu: Azt mondta, hogy az ütéstől.

Elnök: Mondta-e, hogy ki ütötte?

Tanu: Azt nem mondta.

Sári Szabó Krisztina abortusára nem emlékszik.

A tanut vallomására megesketik.

Takacs István táviró munkás elmondta, hogy Heim rendeletére minden vezetékét három felső kivételével elvágta a határon. Erről Karácsonyi jelentést tett.

Vidákovics Nikola rendőr az elnök kérdésére Vargát és Ignácot mutatja, hogy ismeri őket, mert le voltak zará, kulcsár volt. Nem emlékszik a borogatásokra, nem látott senkit megverve. Náluk nem szabad ütni.

Berta Lukácsné szembesítésnél megismétli, hogy Vidákovics vitte be a véres ruhát, ez azonban nem emlékszik.

A bánáti termés eredménye

Nagymennyiségű tavalyi készletek.

(Saját tud.) A földmivelésügyi minisztérium megbízásából egy ankébizottság járja végig az ország egyes vidékeit és megvizsgálja az idej termés eredményeit, hogy a nyert adatok alapján a minisztérium megtehesse az intézkedéseit az ország közéletének biztosítására és a külföldi exportra vonatkozólag.

A bizottság először a Bánátban járt, ahol az idej termés eredményét a következő minimális kvantumokban állapította meg:

buza	26.000 vagon
árpa	2.400 "
zab	240 "
tengeri	50.000 "

A kvantitatív és kvalitatív eredmény a Bánát egyes részeiben így oszlott meg:

1. A déli Bánátban legjobb a tengeri. Átlagos eredmény magban hektáronként 24 mm.

2. A közép Bánátban legjobb a buza. Átlagtermés hektáronként 12 métermázsa.

3. Az északi Bánátban a buza átlagtermése 10 mm, a tengerié 18 mm, a zabé pedig 11 mm. hektáronként. (Egy hektár megfelel 1 és egy harmda

kat. holdnak.)

A múlt évi termésből még igen számottevő mennyiségek vannak a termelőknél. Különösen nagymennyiségű tengeri van még felhalmozva.

A bizottság most a Bácskát utazza be.

Szombaton jön haza a királyi pár

Beogradból jelentik: Az eddigi tervek szerint a királyi pár szombaton tér vissza külföldi utjáról Beogradba. A felséges pár lakosztályai már teljesen elkészültek.

Anglia és Franciaország egyetértének

Páris. Poincaré ma a nála megjelent hírlapíróknak kijelentette, hogy Anglia és Franciaország között a legnagyobb egyöntetűség uralkodik. Szakításra a két állam között nem kerül a sor. A nagyhatalmak mindegyike külön jegyzéket fog intézni az angorai kormányhoz, amelyben meghívja az előkészítő konferenciára.

London. Az angol kormánynak az az álláspontja, hogy a törökök Trákiára vonatkozó követeléseit nem lehet fegyveres erővel visszautasítani.

A nadrágos nő

Hölgyeink, akik a szoknyát a nőiesség elengedhetetlen feltételének gondolják, nem is sejtik, hogy e nézetük mily veszedelemben torog. Jane Bunes, egy bátor amerikai asszony már esztendőekkel azelőtt harcot indított a civilizált nő szoknyaviselete ellen. Városról-városra járt és kifejtette, hogy a szoknyának voltaképpen semmiféle értelme nincsen. — Addig, — mondotta többek között — amíg a férfi és női foglalkozás valóban radikálisan különbözött egymástól, lehetett annak a nézetnek valamely jogosultsága, hogy a nő másfajta ruhában járjon. Ezek az idők azonban elmúltak, vagy legalább is mulófélben vannak. A nő lassanként ugyanazokra a pályákra szorult, amelyeken a férfiak vannak. Mi sem természetesebb tehát, hogy a nőnek ugyanazokat a praktikus ruhákat kellene viselnie, mint a férfinek. Csak az tudja igazán, mi az a szoknya, aki járt benne. A járásban akadályozza az embert, nem lehet benne kilépni és a mesterségek gyakorlásában uton-útfélen akadályozza a nőt. A józan ész tehát azt parancsolja, győzzük le az előítéletet és a nők szintén viseljenek nadrágot. Nem olyan szentségtörés ez, mint amilyennek az első pillanatban látszik. Hiszen a nők nem Ádám és Éva óta hordanak szoknyát. A rómaiak és a görög nők és férfiak egyformán tógát és tunikát viseltek. A katolikus papok reverendája szintén maradéka annak a divatnak, amelynek egykor nők és férfiak egyaránt hódoltak. A mohamedán világban a nő ma is nadrágot visel, holott a mohamedán igazán úgy őrzi asszonyát, mint a szemefényét. Mindent összevéve tehát a szoknya nem egyéb, mint divat, még pedig muló divat. — Ez az érvelés erős táborot gyűjtött a bátor amerikai nő köré. Ma már Európa országaiban is számos hive van. Angliában, Franciaországban és Németországban egyaránt mozgalom indult meg, hogy a nőnek a férfiruha viselését megtiltó rendőri intézkedést hatályon kívül helyezzék. A mozgalmat vezető leányok és asszonyok erősen bizakodnak, hogy céljukat mihamar elérik. Érdekes annak megemlézése is, hogy az eszme nemcsak a dolgozó nők körében hódít, hanem az ugynevezett jó társaságban is. El lehetünk tehát arra készülv, hogy nőink mihamar nadrágot fognak viselni. A férfiak nem fognak többé arra hivatkozni, — ha akaratukat a nőkre ráerőszakolni akarják — hogy „én parancsolok, mert a nadrágot én viselem”.

Tőzsdei árfolyamok

Z a g r e b, szept. 23. London 294—300. Newyork 66—69, Milanó 275—285, Páris 495—500 Prága 206—212, Berlin 460—, Zürich 1230—1270, Amsterdam —, Bécs 0'09—, Bukarest 40—, Budapest 2'50—, Szófia —, Varsó 0'91, Brüsszel —.

Z ü r i c h, szept. 23. Zárlat. Berlin 0'335 (0'38), Hollandia 207'35 (207'50), Newyork 536— (535'50), London 2364 (2369), Páris 40'72 (40'70), Milanó 2252 (2252), Prága 1690 (1700), Budapest 0'215 (0'22), Zagreb 1'825 (—), Varsó 0'07 (0'07), Bécs 0'0075 (0'00750), bélyegezett osztrák korona 0'00875 (0'00875).

Tanulókat

felvesz Blaschkó fogműterme.

Ebédlőszoba butorok

eladók Njegoseva (Andrássy) u. 15.

ERZSÉBET

Szept.
24

Egy sirbolt titka

Tragikus történet 5 felvonásban.

Két ember tartotta rettegésben a Bácskát

Egy hónapig garázdálkodtak a katonaruhás rablók — Két gyilkosság, több rablás — A gonosztevők tagadnak — Öngyilkossági kísérlet a cellában — Hogy fogták el a haramiákat?

A katonaruhás rablók, akik július végétől augusztus végéig rettegésben tartották Bácska déli részének lakosságát, ártalmatlanok már. Amikor július 27-én az első országúti rablótámadásról beszámoltak a lapok, mindenki megdöbben és még jobban fokozta az izgalmat az, hogy a következő napon már gyilkoltak és azután is folytatták a garázdálkodásukat. A hatóságok üldözésükhöz fogtak, de a rablóknak mindig sikerült megmenekülniök a csendőrségi, rendőrségi és katonai kordon fojtogató öleléséből. Ma itt tüntek fel, holnap már egészen más helyen rémitgették a

népet úgy, hogy még hivatalos helyen is az volt a vélemény, itt jól megszervezett, számos taggal bíró rablóbanda garázdálkodik. Augusztus 27-én történt az utolsó támadás, amelynek Börcsök Mihály óbecsei gazdálkodó áldozatul is esett, azóta nem hallottak magukról, úgy hogy mindenki azt hitte, hogy megmenekültek az igazságszolgáltatás büntetése alól. Általános volt ugyanis a vélemény, hogy a Bácskában garázdálkodó rablóbanda Macedóniából húzódott fel ide és miután a hatóságok nagyon erélyesen üldözték őket, visszamentek oda.

Az utigazolvány, mint áruló

Talán soha sem kerültek volna kézre, ha a véletlen nem siet a hatóságok kezeire. A Délbácska megírta, hogy augusztus 3-án Ujfutakon jelentkezett két katonaruhás rabló. Akkor — egy héttel az első rablás után — az volt a nézet, hogy ezek nem azonosak azokkal akik Novisád környékén raboltak és gyilkoltak, miután ezek a nyomozás szerint a Dunán át el menekültek és Karlovcinál elveszték a hatóságok elől. Ez a nyomozás akkoriban valószínűleg téves uton haladt, mivel a rablók nem Karlovci felé vették útjukat hanem éppen ellenkező irányba Irig felé.

Akkoriban mindenhol kutattak a rablók után és a hatóságok minden gyanus alakot igazoltattak. Ujfutakon Csizmár István rendőr két embert látott és igazolásra szólította fel őket. Csak azt válaszolták, hogy munkát keresnek és előmutatták utazási igazolványukat. Az igazolvány szerint az egyik Svetomir Mihajloviics 27 éves nőtlen, magas termetű, barna, kancsal, a szerbiai Toponicán született és odaváló illetőségű (Toponica a pozsaveváci járásban), a másik Laza Mirkov 30 éves, nős, két gyermek atyja, középmagas, fekete, Cseneji (Bánát) születésű. A rablókról adott személyleírás teljesen ráillett a két egyénre, Csizmár rendőr mégis felszólította őket, hogy kövessék a község házára. Utközben találkoztak Bosko Sztanimirovity rendőrormesterrel, akinek szintén gyanus volt a két alak. A község háza kapuja alatt Mihajloviics azt mondta Mirkovnak:

— Szaladj.

Erre mindketten kiugrottak a kapu alól és ellenkező irányban kezdtek szaladni. Bosko Sztanimirovity rendőrormester és Csizmár rendőr utánuk vetették magukat, hogy elfogják őket, az őrmester forgópisztolyából négy lövést is tett rájuk, de nem talált, mikor 15 lépényire megközelítette őket, Mirkov letérdelt a kabátja alól kihúzta karabélyát és két lövést tett az őrmester felé, de nem talált. Mikor látta, hogy nem találta el az őrmestert, egy ház nyitott kapuján befutott (az egész harc Ujfutak faluban folyt le) és a kerten keresztül elmene-kült. Az őrmester, miután golyói elfogytak a pisztolyból, azonnal a község házára sietett és az egész rendőrséggel keresésükre indult. Egész nap és egész éjjel a határban voltak Mihajloviics rendőrbiztos vezetésével, de nem találták.

Az eddigi nyomozás eredménye: két gyilkosság, tizenöt rablás

Aradszky szolgabíró ezalatt folytatta a nyomozást a két rabló ügyében, ami a legteljesebb sikerrel járt. Ennek alapján megállapította, hogy Mihajloviics Svetomir és Mirkov Lázár a nagyikindai ügyészség fogházában ismerkedtek meg és itt határozták el, hogy kiszabadulásuk után közösen fognak dolgozni. Mihajloviics rablásért volt két esztendőre elítélve. Mirkov pedig lopásért. Mirkov egy hónappal előtt szabadult ki mint Mihajloviics és hazament Csenejre. Ez májusban volt, júniusban Mihajloviicsnak is lejárt a két esztendeje és a megbeszéléshez híven felkereste Mirkovot Csenejen. Juniustól júliusig 26-ig hol voltak, mit tettek, eddig még bizonytalan, mert Novisád környékén ezen a napon jelentkeztek először. Július 26-án este fél kilenc órakor beállították a Piros alatt levő Knezevics szállásra, ahol Svilokisz Mladen bérestől vacsorát kértek és vele együtt megvacsoráztak. Július 27-én reggel megtámadták a pirosi uton Varga Lajost akitől 125 dinárt raboltak el, pár perccel később ugyan-

meg őket. A két utigazolvány azonban a futaki rendőrségen maradt, ahonnan beküldték a novisádi főszolgabíróhoz. A főszolgabíró Aradszky Lázár szolgabíró vezette ez ügyben a nyomozást, rögtön táviratilag megkereste a szerbiai Toponica és bánati Csenej község előljáróságát érdeklődve, vajjon tényleg laknak-e ott ilyen nevű egyének. Mindkét helyről az a válasz érkezett vissza, hogy ismerik a két alakot, de jelenleg nincsenek otthon. A novisádi főszolgabíró erre ugyancsak táviratban felhívta a fenti két község előljáróságát, ha Mirkov és Mihajloviics hazaérkeznek, rögtön tartóztassák le őket és erről értesítsék a novisádi főszolgabíróházat.

Elfogják a rablókat

Egy hónapig azután ezekről a helyekről semmi hír nem érkezett, augusztus végével megszűntek a rablótámadások is, a szolgabíró azonban bizonyosak voltak benne, hogy a két rabló hazatér majd szülőfalujába és akkor elfogják őket. Így is történt. Mirkov ért előbb haza Csenejre, ahol elfogták és szeptember 16-án elszállították Futakra, ahol átadták a csendőrségnek. Mihajloviics később ért haza, őt is elfogták és Futakra vitték, ahol a csendőrség vette őrizet alá. Szeptember 19-én azután mindkettőt bekísérték Novisádra, a főszolgabíró házára, ahol Aradszky Lázár kezdte meg kihallgatásukat.

Mihajloviics öngyilkossági kísérlete a cellában

Még ezelőtt a csendőrségi fogdában öngyilkosságot kísérelt meg Svetomir Mihajloviics. A csendőrségen első nap délelőtt 10—11 óra között a csendőrségség részére iskolát tartottak, amikor az őrmester az iskolaszoba melletti szobából hörgést hallott. Rosszat sejtve azonnal kinyitotta a cellát és ott találta Mihajloviicsot, amint nyakából nagy ivben lövelt a vér. Mihajloviics a kezén levő bilincsel átakarta vágni nyakán a főteret, ez azonban nem sikerült neki, mert csak egy mellékeret szakított át. Mikor azonban észrevette, hogy nem a főtere vérzik, akkor az ujjával kezdte tépni a sebet, hogy így átszakítsa a nyak főerét is. Ebben azonban megakadályozták a csendőrök, azonnal bekötötték a nyakát és behozták a kórházba, ahol ápolás alá vették.

azon az uton jött Varga Károly pirosi borbély, akinél azonban csak egy dinár volt ezt visszaadták neki és útjára engedték, fél óra múlva Bagyovszki János petrováci lakos jött arra, akitől 1850 dinárt raboltak el. Másnap július 28-án a járeki országuton megtámadták és meggyilkolták, Bittermann járeki mészáros, még ugyanaznap megtámadták Kovács István temerini lakost, ennél azonban csak 12 dinárt mivel azt keveselték a puskatussal elverték. Ekkor kezdődött meg az ellenük indított hajsza, a kordonból azonban kiszöktek, mert augusztus 1-én az irigi uton támadták meg Szivácski Joca novisádi szürszabót, akinek 5000 dinárjába került ez a kellemetlen találkozás. Másnap át jöttek a Dunán és 3-án történt az összeütközés a futtaki rendőrséggel. Novisád környékéről Sztáribecsej vidékére helyezték át működési területet. Hetedikén a becsei tanyákon lakó Kerekes Ede vegyeskereskedésébe állították be. Fegyvert szegeztek Kerekesnek és pénzt követeltek, Kerekes felesége azonban ki-

jöhett a szobából és értesítette a szomszédokat, mire a rablók ezt észrevették tovább álltak. Rosszabbul járt Sági Györgyné becsei tanyai lakos akitől 2000 dinárt vettek el és még jól meg is verték. Négy nappal később Sztéfánovics Zsivko becsei közjegyző szállásán jelentek meg, de itt csak a bérest találták és vizet megkenyeret kértek tőle. Több mint két hétig azután nem hallottak magukról csak ennivalót kértek több szálláson. Augusztus 27-én a TemeriniBecse közötti uton megtámadták Malinov Milánt és 1200 dinárt raboltak el tőle, Később Börcsök Mihály becsei gazdára támadtak és mivel keveselték a kapott pénzt, lágykon lőtték, úgy hogy Börcsök azonnal meghalt.

A rablók tagadnak

Eddig ennyit sikerült megállapítania a nyomozásnak. A két rabló ugyan mindent tagad, de a kirabolt egyének és azok, akikkel együtt voltak, mind felismerték őket. Csak a meggyilkolt járeki mészáros utitársa nem tudja határozottan, hogy ezek voltak-e a gyilkosok, mert a támadás éjjel 2 és 3 óra között történt akkor pedig sötét volt. Mirkov csak a futaki esetet ismeri be, a többit ő is tagadja. Miután azonban eddig tizenegyen ismerték fel bennük a katonaruhás rablókat, kétségtelen, hogy ők tartották egy hónapig rémületben Bácska egy részét. A nyomozást vezető Aradszky Lázár szolgabíró lapunk utján kéri mindazokat, akik látták valahol a rablókat, jelentkezzenek a novisádi ügyészségen, mivel a szolgabíró ma abédután mindkét rablót átadta az ügyészségnek.

JUGOSLAVIJA
1913

Vállal mindennemű 3184-1-12

Kár-, élet- és balesetbiztosítást

a legelőnyösebb feltételek mellett. Flókgazgatósága Novisád, Zrinyi Péter-u. 34. Telefon: 55.

Női és férfitisztviselő

— kezdők és némi gyakorlattal rendelkezők — felvétetnek az

Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztárnál

Keresünk továbbá levelezőt, perfect gyorsírót. 10-335

Eladó a tisztviselő telep mellett, a temetővel szemben

uj családi sarokház.

Vétel esetén lakás átvehető. — Ugyanott két házhely eladó. Cim: Darányi-telep 38—a. 3559-4-6

„SLOVENKA“ divatárusnő

a novisadi, valamint a környékbeli n. é. közönség szives tudomására adja, hogy a legújabb divatu modern bécsi formák szerinti átalakításra elfogad női, férfi, valamint gyermek velur és nemez kalapokat és azokat a legszebb kivitelben és leggyorsabban elkészíti. A n. é. közönség szives pártfogását kéri 3574-2-3

Turner Jozefin, Novisád Zsidó u. 11.

§ Subotcai laptársaink egyike, amelyik écesekben kifogyhatatlan plakátokon szokta önmagára felhívni a Magyar Párt figyelmét, amint értesülünk, önzetlen működésének és törőlmetszett magyarságának igazolására legközelebb már a Kossuth-nótát fogja a „még most sem előfizetők” ablakai alá kiragasztani, ezzel a refrénnel:

„Mindnyájunknak meg kell venni...
Mert lehet, hogy: A Magyar Párt azt izenta...

§ Az aktivista irodalomnak is megvan a maga szenzációja. Az irodalmi baloldal hivatalos „polgári” képviselője, a Bécsi Magyar Ujság szerint a Bécsben székelő központból kivált egy kisebb frakció, amely a dadaizmus szent hagyományainak sérthetetlen képviselésében „reakciós”-nak bélyegezte meg Kassákéknak, szerintük, tulságosan „értelmes” sorait. Vajjon mit fog elkövetni ez a frakció, amelynek még Kassák is „tulságosan” érthető? Ideg-sokk kerülget bennünket, ha az „Uj Ma” legközelebb megjelenő első számára gondolunk...

§ Le a kizsákmányolókkal feliratu táblákkal tüntetett tegnapelőtt Pozsony kommunista érzelmű munkássága. A tüntető tömeg betörte a Redinger és Tausky ékszerüzletek kirakatait és kifosztotta azt. Kizsákmányolta.

§ A Mitropa (Mitteleuropäische Schlafwagen- u. Speisewagen A.-G.) mint Berlinből jelentik, az elmúlt üzletévben három és fél millió marka tiszta üzleti hasznot mutatott ki. Ezek után a hálókocsikban nyugodtan alhatik minden — igazgatósági tag.

§ Vajjon záróra tullépést követ-e el a rendőrség, ha záróra után zár be valakit?

§ Könnyelműség állandó árdrágítással vádolni a közvetítő kereskedelmet, amely néha leszorítja az árat, — ha így lehet többet keresni...

§ A bukaresti bombamerénylőkről a nagyváradi sziguranca „nyomozása” megállapította, hogy 15 kilogram ekrazitot hoztak át a határon, a — hönök alatt. Vajjon bomba-, vagy bamba merénylőket fogott-e az éber nagyváradi rendőrség? És mi lesz ezzel a szegény kacsával, amelyet egyszer ezzel a 15 kilogram ekrazittal kell telőni?

§ Cowboy csatáról rikoltoztak napokig a prágai plakátok. Az amerikaiak megérkeztek, de a prágai stadion felett bajok voltak az idővel. Ha az „előadást” délutánra hirdették, akkor délelőtt sütött a nap és délután esett. Ha fordították a dolgot, akkor az eső is délelőtt esett. Háromszori elhalasztás után végre kezdetét vehette a lovasjáték. A közönség már az első percekben észrevette, hogy az összes cowboyok — hiába, nagyszerű nép ez az amerikai — kétnapi prágai tartózkodás után már kitudón beszélték — csehül. A botrány hamarosan kitört. A pénztárnál mindenki visszakapta negyven cseh-koronáját s a leégett tiszteletjegyeket (akik egy vasat sem kaptak) majdnem megverték a délceg cowboyokat, akik ijedség-nélkül is alig ülték meg a lovat.

Kifutó fiu

jó fizetéssel azonnal felvétetik. Bővebbet Ábrahám könyvkereskedésben.

Vizsgát tettek Novisadon a magyar tanárok

Muszonyeg jelentkező közül hármat vizsgásméltisre utasítottak

(Saját tudósítónktól) Ismeretes, hogy a közoktatásiügyi miniszterium idevonatkozó rendelete szerb nyelv és irodalomból, földrajzból, történelemből és középiskolai rendtartásból vizsga letételére kötelezte az SHS állambeli magyar középiskolák tanárait. Az idei szeptember volt a vizsga letételének legkorábbi határnapja, miután azok, akik már most is sikerrel tették le a vizsgát, vizsgázhattak volna 1923 januárjában, vagy még később, 1923 szeptember hónapban is. A jugoszláviai tanárok nagy része azonban, amiú azt az eredmények mutatják, már a legelső terminusra a nagy anyag teljes készütséggel jelentkezett és elenyésző kivétellel sikerrel állotta ki a Novisadon és Becksereken tartott vizsgákat.

A novisadi vizsgákon Zsivojnovics miniszteri biztos, a közoktatásiügyi miniszterium középiskolai ügyosztályának főnöke, Novisad volt polgármester-főispánja elnökölt. A vizsga letételére Ujvidékről, Zentáról, Subotcáról és Somborból összesen 21 tanár je-

lentkezett. Az írásbeli vizsgák hétfőn, szeptember 18-án kezdődtek, míg a következő három napon a szóbeli vizsga folyt. A vizsgák eredményét tegnap hirdették ki. Eszerint a vizsgázó 21 tanár közül az írásbelin kettőt, a szóbelin pedig hármat visszautasítottak. Az ismétlésre kötelezett tanárok nem novisadiak, de azokkal egyformán panaszkodják, hogy a hatalmas és csak hosszú hónapok alatt áttekinthető anyagot májusban, tehát alig öt hónappal ezelőtt kapták kézhez, ez az idő pedig annak elsajátítására alig elégséges. A vizsga természetesen államnyelven folyt. Szerb nyelvből és irodalomból dr. Petrovics Milán gimnáziumi tanár, iskolai rendtartásból pedig Danilovics Vása gimnáziumi igazgató vizsgáztattak. A most lefolyt vizsgák elméleti jellegűek voltak, s ezeket követni fogja még a tanév alatt megtartandó gyakorlati vizsga, amely a most levizsgázott tanárokat nem kisebb nehézségek elé fogja állítani.

A dinár és a szokol közötti

árfolyamkülönbséget stabilizálni akarják

A kisantant pénzügyminiszterei — miként ismeretes — rövid időn belül konferenciát fognak tartani Prágában, hogy a kisantant államainak valutáit valamiképpen összehangolják. A Délbácska bécsi szerkesztőjének ma illetékes jugoszláv helyről a következő információkat adták a kisantant tervbe vett valuta-konferenciájáról:

— A kisantant pénzügyminiszterei most tulajdonképpen a magyar Hantos Elemér tervét akarják megvalósítani. Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia valutái között valamilyen stabil értékkülönbséget kell megállapítani és mindhárom államnak garantálnia kell, hogy a stabilizálás nem szenved változást. Vagyis Jugoszláviának arra kell majd törekednie, hogy nemcsak a dinár, de a csehszlovák korona és a román lei megállapítandó kursusa se szenvedjen változást a tőzsdéken. Így az arány állandósulhat.

— A valuta-konferencia első feladata az lesz, hogy a dinár és a cseh korona közötti árfolyam-különbséget lehetőleg a minimumra csökkentse. Éppen ezért a dinárnak emelkednie kell, amit egyébként belső értéke is indokoltá tesz. A cseh koronának viszont Zürichben 15 körül kell stabilizálnia, vagyis esnie

kell, mert Csehszlovákiában a közszükségleti cikkek árai ma 12—15-ös zürichi kurzusnak felelnek meg. A prágai pénzügyi körök is mindent meg fognak tenni, hogy a cseh korona egy egészségesebb, alacsonyabb árfolyamon stabilizálódjék.

— A cseh korona és a lei között egyelőre ilyen viszonyt nem lehet állandósítani. A pénzügyi konferenciának ebben a tekintetben az lesz majd a feladata, hogy a román lei esetleges újabb esését megakadályozza. Vagyis a román lei mai minimális kurzusát úgy Csehszlovákiának, mint Jugoszláviának is garantálni kell. Csak ezután lehet szó arról, hogy a három ország együttesen a lei feljavítására is akciót kezdjen.

— A kisantant ezen valuta-akciója igen kedvező hatással lesz a három ország közgazdasági életére, mivel a három állam között a legélénkebb kereskedelem és forgalom fejlődhet ki. A csehszlovák ipar nagykiterjedésű és jövedelmező piacokat biztosíthat magának nálunk és Romániában, míg viszont a dinár feljavított kursusa következtében mi is olcsóbban vásárolhatunk az ipari Csehszlovákiában. Egyébként ugyanez áll Romániára is, ha a lei mai kurzusát sikerül garantálni.

Katasztrófa fenyegeti az idei bortermést

Az el nem adott tavalyi termés miatt nincs elegendő hordó az idej termés számára — 150.000 hektóliter borkivitel Csehszlovákiába

(Saját tudósítónktól.) A „Prager Presse” a csehszlovák kormány félhivatalosa a Zagrebban szeptember 17-től 23-ig rendezett jugoszláv borvásárról a következőket írja:

„A jugoszláv borok előnyös vegyi összetételük ellenére sem tarthatták magukat a világpiacon, mert az egykori monarchia agrárpolitikája elhanyagolta a horvát-szlavon bortermelők érdekeit. A jugoszláv bortermelők és nagykereskedők ezt a hibát már most helyre akarják hozni és boraiknak új vevőket keresnek. A borpiacra vonatkozó prospektusokat a prágai kereskedelmi intézet küldi szét.”

Nem valószínű ugyan, hogy Prager Presse fenti megállapításai szorosan fedik a tényeket, miután ma, amikor az SHS állam bortermésének importképességét nem befolyásolhatják rajta kívül eső tényezők, nemcsak az import, de a belföldi értékesítés terén is katasztrófális zavarok mutatkoznak.

A helyzet látszólag az, hogy a borkereskedelem zavartalanágát semmi sem fenyegeti. A „Pravda” jelentése szerint egyelőre folynak Beogradban a tárgyalások a csehszlovák és jugoszláv delegátusok között, amelyek a bor- és sörbehozatal kontingentálására vonatkoznak. A Csehszlovákiába bevihető bor kapacitását 150.000 hektoliterben állapították meg, 420 korona beviteli szám mellett. Ez a szám a következőképpen oszlik meg:

A Vajdaság és Dalmáciából 40—40.000 hektóliter, Horvátországból 30.000 hl-t, Szlovénországból 20.000 h. és Szerbiából 10.000 hektóliter fognak Cseh-Szlovákiába szállítani. Ebbe a kontingesbe csak a fogyasztás céljaira szánt borok foglaltatnak benne.

Eddig tartanak a hivatalos és félhivatalos tájékoztatások, amelyek mögött ennél sokkal súlyosabb tények lappanganak. Az történt ugyanis, hogy a tavalyi, meglehetősen jó termés számára sem sikerült eddig piacot találni. Ez a termés még nagyrésztben a termelők pincéiben hever, s a termelők az idej bőséges termés számára nem tudják biztosítani a szükséges mennyiségű hordót. Végig kell járni a kamenici szőlőoldalt, vagy látogatást kell tenni a Vajdaság és Szerémség bortermő vidékein, a tapasztalat mindenütt ugyanaz. A termelők elkeseredetten panaszkodnak, s ebben a percben még nem tudtak dönteni abban a kényes kérdésben, vajjon a tavalyi, avagy az idej termést folyassák-e az árokba? Zagrebban a borvásár és Beogradban a tanácskozások már alig tudnak ezen az állapoton segíteni. A kormánynak már akkor kellett volna lehetővé tennie a bortermés fölöslegének kivételét amikor az még nem veszélyeztette az idej termést.

APOLLO: A fekete nász, dráma 6 felv.

A toronyban delet harangoznak . . .

Novisadon háromnegyed tizenkettőtől fél egyig „dél” van

(Saját tudósítónktól.) Amikor a toronyban, valamelyik novisadi templomban delet harangoznak, akkor rendszerint még csak háromnegyed tizenkettő van. A tapasztalat szerint a református templom harangja véli legsürgősebbnek a gyanútlan halandókat figyelmeztetni az idő mulására. Amikor elsőt csendül a harang, a hullámzó, érces bugás elsőnek a szomszédos Örménytemplomhoz ér, ahol tudomásul veszi a harangozó, aki ezt a sorrendet már évek óta nem hibázza el soha. A tudomásúvétel után némi nekikészülődés következik, többek között az óramutatónak a 12-re való beigazítása is, amivel a harangozó eléri azt, hogy állandóan tíz perccel a történelmi idő előtt jár, aztán belekapaszkodik a harangkötélbe. Mindehhez legalább öt perc kell. Tíz perccel tizenkettő előtt az Örménytemplom is delet jelez, s néhány perc múlva csatlakozik ehhez a művelethez a Rókusi templom is. A harangok és harangozók ekkor már valóban közeljárnak a déli 12 órához, amikor néhány perccel előtte, vagy egy-két perccel utána megszólal a főtéri nagytemplom harangja is. A látszat most már az, mintha az egész városban „dél” volna már. Az utcák ontják a hazafelé igyekvőket, az üzletek redőnyei lezárulnak, a sarki rikkancs sovány ebédet pakkol ki a keszkenőből, a kávéház kiürül, az utcán lassan szétterpeszkedik a déli csönd, amikor egynegyed egy órakor méltóságos lassúsággal delet kezd kongatni a szerb püspöki templom órája. Néhány gyanútlan ember tizenöt perccel visszaigazítja az óráját, és amikor újabb tizenöt perc múlva már a város szélén baktat és nem gondol az óráját fenyegető semmiféle veszedelemre, a perifériák csöndjében élesen csilingel bele az Almási-templom harangja: **megint dél van...**

A járókelő hol az órájára, hol a tornyokra néz és nem tudja, délelőtt van-e, vagy délután, hétfő van-e, vagy csütörtök, nem tudja, hogy elkésett-e az ebédre vagy tulkorán érkezett és egymásután hétszer igazítja előre és hátra zsebóráján a nagymutatót. Aztán észébe jut az öreg, néhai Morgóssy bácsi, az újvidéki órás mesterek boldogult nagypapja, akinek még a régi, sok évvel ezelőtt lebontott templomépületben volt virágzó óráslizete. Visszarajzik emlékeibe az iromba nagy, sárگا épület, homlokfalán Morgóssy bácsi példátlan nagy cimertáblájával. És észébe jut, hogy akkor, amikor még ő gondozta Újvidék óráit, akkor jól jártak azok. És éppen husz éve, hogy jobblétre szenderült az öreg . . .

VASÁRUK,

rudvasak, Winter-kocsifengelyek, méretlemezek, tető-zár-cső-horgany-horganyozott és fehér-bádog-lemezek, öntött tűzhelylapok, öntött lemez kész tűzhelyek, ekék, ekekések, szerszám-acélok, sodrony, sodronyszegek, szerszámok, csavararuk, hitelesített üzleti egyensúlymérlegek, épület és butorvasalások, kapitelek, asztal-lábak, dísz-fafaragványok, kovácszsén, kátrány, valamint egyéb vasárúk állandóan nagy választékban raktáron 2369

KUSZLI GYULA

vaskereskedésében Novisad (Újvidék) Temerini utca 8. szám alatt.

HIREK

Zévedés Úraim,

kellemetlen és felületes látásból eredő tévedés az a felhívás, amely itt íróasztalomon arra szólít fel, hogy haladéktalanul még ebben az órában lépjen be az „Állatvédő Egyesület”-be. Mert lássuk csak i. t. Úraim! Itt van például az ember. Attól a szomorú perctől kezdve, hogy énünk öntudatra kel, egyetlen kinzó, fájdalmas és bolond gondolatunk: menekülni a haláltól. Aztán jön a kenyérrért való irtózatos harc. A sötét farkasvermek, amelyeket ellenségeink, de legtöbbször barátaink ásnak számunkra. Ha másnak ássuk, mi esünk bele, ha mi ássuk, úgy megint csak mi. Itt vannak a borzalmas munkahelyek, ahol élettelen közönyös és rozsdásan csikorgó géppé süllyed le az ember. Éhes, nyomorult, reszkető és védtelen rabszolgák vagyunk és minden gazdánk egy lelketlen, vérszomjas Fáraó, akinek irgalmatlan ostorcsapásai alatt felszereked a vérünk. Vannak kikerülhetetlen gondjaink, kinjaink és szenvedéseink, vannak perzselően égő vágyaink, amelyek nem teljesülnek be soha. Van betegség, fegyház, vigasztalan komor gyűlölet, észvesztő magánosság, vannak bolond szerelmeink, örjítő félelmünk és szivettépő ostoba csalódásaink. Ó jaj, mik vannak még? Mennyi mindent felsorolhatnék még abból az alkalomból, hogy ez a felhívás került a kezembe. Hogyan is lehetne nekünk megkönyörülnünk a szegény védtelen állatokon? Hogyan védjük mi meg a szegény kutyákat, lovakat, éneklő madarakat és más állatokat, amelyek végeredményben semmitsem tudnak a halálról, nem kell sötét intrikákkal megküzdödniök, nem tartoznak semmiféle társadalmi rendbe, nem fizetnek adót, nem féltékenyek feleségeikre és szeretőikre s rendszerint még az eltartásukról is az emberek gondoskodnak. Nincsenek kinzó és elérhetetlen vágyaik, nincs bennük fékezhetetlen ambíció, nincsenek sikereik és letörni sem lehet őket. A teherhordó számára például nem állíthatja, hogy pályát vesztett, mert ifjúságában miniszter akart lenni. Nincs dolguk a lakáshivatallal, nem bajlódhatnak a drágasággal és ha pártot akarnának alakítani, ebben őket nem akadályozná meg senki. A mi védelmünkre szoruló fecskék utlevél nélkül utazgatnak földrészek felett és egyetlen veréb se kénytelen órákhosszat ácsorogni a vízumért. A lovakat nem büntetik meg tizennegy napra határátlépésért és az igavonók sohasem keverednek kémkedési pörökbe. . . . Mit akarhatnak tőlünk ezekután ezek a jólélt állatok? Mérlegelve azt az óriási különbséget, amely az ő felelőtlen létezésük és az emberek nyomorult tragikus sorsa között feltalálható és megállapítható, hisszük, hogy megvetéssel utasítják vissza a mi irtalmunk koldusfilléreit és a helyzet magasztalára emelkedve a legközelebbi jövőben ünnepélyesen megalakítják az „Állatok Embervédő Egyesületét”. Addig is az állatvédő egyesületbe való belépést, mint teljesen indokolatlant, tisztelettel visszautasítjuk.

Novisadi repülőtiszték az olasz hadügyminiszternél. A Délbácskán jelentik: Tegnap Rómában az olasz hadügyminiszter kihallgatáson fogadta a jugoszláv hadsereg nyolc repülőtisztjét, köztük Obuljen, Navratil, Schwarz és Drakulics novisadi repülőtiszteteket, akik most indultak el olaszországi tanulmányutjukra. A római lapok a tiszték tanulmányutját biztató jelnek tartják a Jugoszlávia és Olaszország közötti jó viszony megszilárdítására.

— Messenger-boy — Telefon 397.

Meghosszabbították a vendéglők záróráját. A novisadi vendéglősök ma délelőtt küldöttséget menesztettek a rendőrkapitányhoz és arra kérték, hogy a zárórájt éjfélutáni egy óráig hosszabbítsa meg. A rendőrkapitányságon Gyorgyevics Cvetán főkapitányhelyettes fogadta a vendéglősök deputációját és az általuk előadott indokok alapján a zárórájt éjfélutáni egy óráig meghosszabbította.

Novisadi arab pénzváltók Aradon. Néhány hónappal ezelőtt egy berberia karaván járt Novisadon. Annak idején megirtuk, hogy a diszes társaságot a novisadi üzletekben elkövetett különböző gyanus „pénzváltási” manipulációk után a rendőrség kénytelen volt lecsukni, majd a városból kitoloncolni. Hogy a derék arabok alaptermészetükön azóta sem változtattak, bizonyíték rá az Aradi Közlöny alábbi kis híre: „Nemrégiben vagy tíz családnyi arab érkezett Aradra, akik azzal indokolták a távoli Erdélyben való megjelenésüket, hogy hazájukban harcok és forradalmak dúlnak, ezért menekültek el, mégélhetést keresve valahol a nagyvilágban. A városi rendőrség alkalmatlan idegeneknek találta őket, akik veszélyesek lehetnek a közbiztonságra, ott tartotta hát a burnuszos csapatot a Str. Marasesti rendőrlaktanyájának udvarán addig is, amíg döntenek róla, hogy kitoloncolják-e a fantasztikus karavánt. Az egyik arab, akit Abdul Giuvibornak hívnak, engedelmet kért arra, hogy bemehessen a városba a feleségével együtt bevásárlások céljából. Lefátyolozott arcú feleségével végigjárta a boltokat. Az egyik üzletben talált valami kedvére való holmit Abdul mester és 1000 lejest váltott, de később azt visszakeré, mert neki rongyos pénz nem kell. Csak akkor támadt nagy riadalom, amikor az exotikus vendők távozása után megállapították, hogy 300 lej eltűnt és hogy nem vihette el más, csak az arabok. Nyomban utánuk eredtek, meg is fogták és ki is kutatták őket, de végül is el kellett a rendőröknek bocsátani Abdul Giuvibort, mert ekkorra már a puszták fia nemcsak elcsente, hanem ügyesen el is tüntette a kezébe ragadt százast.”

Tizezer dinár jutalom. A beogradi angol-jugoszláv petroleum-társaság tizezer dinár jutalmat ad annak, aki Bogolyev Rafaility nyomára vezet, vagy tartózkodási helyét feltárja. Bogolyev huszonhat éves, likai születésű, magas szikár alak. Azért körözik, mert néhány nap előtt kétszázézer dinárt sikkasztott el a társaság pénztárából.

A szerb tanfolyam régi és új hallgatói még jelentkezhetnek szeptember 30-ig az igazgatóságnál: Alkotmány-utca 33. szám alatt. Az igazgatóság.

Irodalom és művészet Oroszországban. A moszkvai sajtó szerint Csertkovnak, Tolsztoj életirójának egy új könyve Tolsztojról sajtó alatt van. A könyv címe: Tolsztoj elmúlása. Csertkov egy könyvében sok új anyagot tesz közzé, amellyel Tolsztoj utolsó napjainak tragédiáját akarja megvilágítani. — A szovjetcenzura ellenben betiltotta Dosztojevski Démonok című regényének új kiadását. — Itt említjük meg, hogy Kubelik legközelebb néhány hangversenyt fog adni Moszkvában, ami abból a szempontból is érdekes, hogy a belépőjegyek 26 millió rubeltől felfelé kaphatók.

A weimari gazdasági akadémián roszban fizetik le a tandíjat. Kölnből jelentik, hogy a weimari gazdasági akadémia igazgatósága ebben az esztendőben roszban fogja a tandíjat beszédni. Egy szemeszter tandíja gyanánt a thüringiai tanulók másfélmétermázsá, más tartományokból valók pedig tíz métermázsá roszt tartoznak beszolgáltatni.

— Akar-e Ön olcsón egy elegáns divatöltényt? Reklám árban 8000 korona helyett 5600 koronáért elsőrangú hozzávalóval és elsőrangú kidolgozásban készít: Hoffmann Fülöp úridivat szabó Novisad, Futoska-pút 34. Ne mulassza el a dusan felszerelt csehszövet raktárt megtekinteni.

— **A villamos bérletjegyek új árai.**
A novisadi villamosvasút r. t. közli: 1 jegy az összes vonalakra 100 dinár, 1 jegy egy vonalra 55 dinár, állami tisztviselők részére egy jegy az összes vonalakra 50 dinár, vasutasok részére 35 dinár, diákok részére egy jegy az összes vonalakra 35 dinár, 1 jegy egy vonalra 25 dinár. Az árak október elsejével lépnek életbe.

— **Messenger-boy — Telefon 397.**

— **Felrobbant egy repülőgép a repülőtéren.** Tegnap délután a novisadi katonai repülőtéren egy most érkezett „Bregaux“-i repült be Suput repülőkapitány, akit Dick repülőnként kísért utjára. A próbarepülés után, néhány másodperccel a leszállás előtt a motor felrobbant, s a gép tüzet fogott. A gép ekkor már a földön gurult, s a pilóták abban a pillanatban ugrottak a földre, amikor a benzintartály is felrobbant. A gép porráégett, a két repülőnek ellenben semmi baja nem történt. A vizsgálat megállapította, hogy a robbanást véletlen okozta, s azért a két repülőt nem terheli felelősség.

— **Dr. Sattler Mátyás** orvos (Novisad, Kralja Aleksandra ul. 7.) szabadságáról visszaérkezett és rendelését újból megkezdte.

— **Messenger-boy — Telefon 397.**

— **Dr. Ilić Bránko** operateur specialista a nőbetegségekben és szülészetben a beográdi bábaképző iskola volt tanára és a Zajecsári központi szülészeti osztályának volt osztályfőnöke rendel Novisadon, Kralja Aleksandra ul. 17. (a főpostával szemben) délelőtt 9—11-ig és délután 3—5-ig.

— **Messenger-boy — Telefon 397.**

Színház—Mozi

A Nemzeti Színház heti műsora: Vasárnap: „Trikoche és Cacolet“ Meilhac és Halévy sikerült detektív komédiája. — Hétfő: Szünet. — Kedd: Johann Strauss örökbecsű operettje a „Böregér“. A második felvonás kabaréjelenetében a színház opera személyzetének két új tagja Arhipova és Baranov lépnek fel.

Egy sirholt titka. Tragikus történet 5 felvonásban, a főszerepben Hans Mierendorff. A kiváló színész igen nehéz kettős szerepben remekel ezúttal. Mint férj és csábító mély lelki motívumokat juttat kifejezésre, amelyeket rajta kívül kevesen tudtak volna oly jól és hűen festeni. A két ellentétes karaktert tökéletes művészettel alakítja és ily módon nagyon emeli a kitűnő dráma szintjét. A darab egyébként is igen gazdag változatos felvételekben, amelyhez még a többi szereplők kiváló játéka is hozzájárul. A filmet ma játszik az Erzsébetben.

Az Apollóban ma adják utoljára a nagyhatású Lya Mara filmet, a *Fekete nászt*, holnaptól kezdve egy kalandorfilmét játszik az Apolló, melynek címe: *A vörös malom titka*. A főszerepeket a gyönyörű filmdiva Aud Egede, Nissen és Ottó Gebühr adják.

SPORT

* A novisadi válogatott ma reggel utazott el Zagrebba, hogy összemérje erejét az ottani legjobb tizeneggyel. Nem sok reménnyel tekintünk a küzdelem elé, mivel városunkat nem a legjobb tizenegy játékos képviseli a mérkőzésen. Ezért azonban nem a csapatot kell majd okolni.

* A mai atletikai verseny komoly erőpróbája lesz a novisadi atlétáknak a legnehezebb sportágban. A versenyen a helybeli atlétákon kívül igen sok vidéki is indul. A verseny délután 2 órakor kezdődik az Artézi-fürdő melletti pályán.

Felelős szerkesztő: **Dr. Sziezák Rezső**
Kiadótulajdonos: **Fáth Ferenc és társai**

Apró hirdetések.

KÖNYVELŐ, aki üzleti könyvek vezetését vagy új könyvek feleltetését elvállalja, esetleg állandó alkalmazásra vagy **UTAZÓNAK** bármely szakmában ajánlkozik szerb, magyar, német nyelvismerettel. — Megkereséseket „Könyvelő” jellegre a kiadóba kérek. 1—1

Egy ügyes **KÁRPITOS** segéd keresetlik nagyobb munkára. Cím a kiadóhivatalban.

Egészen új 9x12-es „Ica” **FÉNYKÉPEZŐGÉP** teljes felszereléssel eladó. Cím a kiadóban.

IZLÉSES NYOMTATVÁNYOKAT készít Novisadon a Gutenbergkönyvnyomda, Szabadság-ter.

Van szerencsém Novisad és környéke tisztelt hölgyközönségét tisztelettel értesíteni, hogy

Női divat szabó műhelyemet

Novisadon, Galamb-utca 17. sz.

háiban megnyitottam. Minden e szakmába vágó munkát a legjobb szakképzettéggel szolid árak mellett készítek. Kérem a nagyérdemű hölgyközönség szives támogatását.

Hajzer Jenő.

3639-1-3

BATA R.T.

cégek olcsó őszi áru érkezett. Siessen bevásárlásával, míg a készlet tart.

Javítások elfogadtatnak

Novisad, Kralja Petra u 5.

Sok pénzre nincs szüksége

s mégis a legjobb butorokat szerezheti be, ha butor szükségletét

Urban Gregor műasztalosnál

elégíti ki Péterváradon, a posta mellett. — Ugyanott asztalos-segédek és középiskolát végzett fiúk tanoncnak felvétetnek. 3652—1

Gyermektelen házaspár

házmesteri állást elfogad. Esetleg bejárónői alkalmazást is elvállal. Cím a kiadóban. 3642-1-3

Ujonnan épült ház,

mely áll 3 szoba, előszoba, konyha, éleskamra és pincéből a Darányi telepen azonnal eladó. — Kétszobás, konyha és éleskamra azonnal elfoglalható. Tudakozódni lehet „FUCHS” hirdetőben. Novisad, Kralja Petra u. 13. 3644—1—3

GÉPEKET

készpérezést és részlet-fizetésre elad. — továbbá géprezreket, tüket, csigát stb. és

összes gépek javítását vállalja

BOURNE és TÁRSA

Novisad, Miletity (Kenyér) utca 4.

Egy elárúsító leány

felvételük és 2 drb. használt

habverő gép

eladó.

DORNSTÄDTER cukrászdánál.

CEMENTÁRU, MOZAIK és MŰKÖVYÁR

ANIKÁ ISTVÁN

NOVISAD, SAFARIKOVA (THÖKÖLYI) UTCA 21.

Egyszerű és mintázott cementlapok
Kongólapok
Velencei utánzatu sima és római recés márvány mozaiklapon

Műkövek:
lépcső műkölapok stb.
Portland-cement-csővek
100 m/m-től 600 m/m-ig belső átmérővel

Allandóan raktáron: **Reibsand**
Granit-törmelék és portland cement.

Műhely-áthelyezés !!

Érteitem a n. é. közönséget, vevőimet és ismerőseimet, hogy

ESZTERGÁLYOS - MŰHELYEMET

Tel. cskai utcából a Musickog volt (Jenő herceg) u. 24. szám alá helyeztem át. — Raktáron tartok mindenféle butor alkatrészeket, asztal láb, ágy láb, sifon láb, ágy-henger stb. (3645) Tisztelettel

KARCH MIHÁLY, esztergályos.
Novisad, Musickog (Jenőherceg) utca 24.

Cand. Architect

a bécsi műegyetemről elvállalja az e szakmába vágó összes tervezések és más munkálatok elvégzését. Cím a szerkesztőségben.

Egy szerbül, németül, esetleg magyarul és franciául beszélő önálló

Levelező és könyvelő

Beogradi cég részére, továbbá egy kezdő **Hivatalnoknő**

ugyanazén cég novisadi fiókja részére kerestetik. Ajánlatokat a fizetési igények megjelölésével Schmolka hirdető irodája Novisad „Beograd” jellege alatt továbbít.

Zseblámpa elemek,

hüvelyek, körték nagyban-kicsinyben
KRAUSZ MIKLÓS, NOVISAD
 Jevrejska ulica 22. - Telefon 325.

Vaskereskedőknek ajánl helyi
 üzemből készült

**füstcsöveket,
sajtolt könyököket**

a legjobb minőségben és legolcsóbb
 árakon. — Guba József, vas, szer-
 szám és mezőgazdasági gépkereskedő
 Bačka Topola. 3263 17-17

Kovács műhely

berendezés teljes felszerelés-
 sel eladó Ustavska (Alkot-
 mány) u. 64. 3641-1-2

Ajánlok a legolcsóbban saját őrlésű finoman

DARÁLT KÓSÓT**CSAK NAGYBAN****GAUSZ JÁNOS**

Sódaráló ma'ma.

Novisad, Futoska ulica 66. (4-12)

Fényképeket

minden minőségben elismert első-
 rendű művészi kivitelben azonnali
 szállításra mérsékelt árak mellett
 (750.— koronától feljebb)

Nagyobbít „ARTOS” fényképezési műintézet

Zagreb, Postafiók 154.

Ezen hirdetés beküldője 5% enged-
ményben részesül. 3320-14-25**INGYEN!**

Női kabátokat, kosztümöket, ruhákat (nem
 kapni ugyan sehol) de klfogástalan, jól illőt
 a legolcsóbban csak 3451-9-12

Korn és Brankovits

cégnél szeretheti be. Novisad, Fótér 1. szám
 az udvarban I. emeleten. Figyeljen a címre

Értesítem a n. é. közönséget, hogy Novisadon

Művirággyárat

létesíttem. — G. árlok

**Sirkoszorut,
Myrtusárut,
Fejkoszorut,**

valamint minden e szakmába vágó cikketek.
 Megrendelések minta után azonnali szállí-
 tásra eszközöltetnek. 3650-1-6

Novisadi Művirággyár, N. Schenk

Előruktóhely Novisad, Kraja Petra-utca 21.

INGYEN

3589-3-4

nem, de olcsón és pontosan ki-
 szolgálja, 24 óra alatt tetszés-
 szerinti ruhát készít **Kulik Izsó**
 férfi divatszabó Novisad, Ustavska
 ul. 9. — Saját szövetek! Szolid árai!

A városi gyógyfürdőben

Novisadon az összes éttermi és
 kerüli berendezések e hónap
 végén szabad kézből eladók és
 pedig: egy sörapparat 2 csap-
 pal, székek, asztalok, fehér-
 nemű, evőeszközök stb.

3622
1-2

Értekezni lehet a fürdővendéglő éttermében.

Szerb-magyar-német 3619-2-2

gyors- és gépirónó

ki a kettős könyvtelben mérlegképes,
 október hó 1-ére állást keres. —
 Bővebbet a kiadóban.

**APOLLO
MOZGÓ****SZEPT.
24****A fekete nász**

Társadalmi dráma 6 felvonásban.
 A főszerepben: LYA MARA és
 ALFONS FRYLAND.

Egy 60 cm. héblis vágógép

egy 60 cm. asztalra felszerelhető

perforáló gép,

egy kézi fűzőgép 150.000 drót-
 kapoccsal együtt és más különböző

könyvkötészeti felszerelés

azonnal eladó. — Cím a kiadóban.

DEDITS A.Spéiteur
NOVISADŽeljeznička ulica
100.

3265-26-30

HOTEL ORIENT.**MONOPOL****SÓ**

átvételét és szállí-
 tását hajón vagy
 vasuton elvállalja
 bármily mennyi-
 ségben

**kedvező fel-
tételék mellett**

Egy jókarban levő 2-2

férfiszabó varrógép

eladó Libisch-cipésznél, Vasutsor 6.

Eladó

Darányi telepen 1/4hold
 szőlőtelep, a villamos
 végállomástól 3 perc-
 nyire. — Bővebbet a kiadóban. 1

Férfiszabóságban

szakavatott szabászt, a modern
 szabászatban jártasat azonnali
 belépésre

Sonnenberg Salamon-cég

Subotica 3646-1-2

Napszámos fiúk

felvétetnek az

Első Jugoszláviai Vegyészeti Gyárban

Széchenyi u. 9. 3626-2-2

Több 100 láda

olcsón eladó. — Cím a ki-
 adóhivatalban.

Pályázati hirdetmény.

A novisadi rom. kath. hitközség
 a rókusai templomban megüresedett

kántori állás

betöltésére pályázatot hirdet.

A kántori oklevéllel rendelkező
 pályázók ajánlataikat a fizetési igények
 megjelölésével f. évi október hó 10. ig
 nyújtják be a

Novisadi Rom. Kath.

1-0

Plébánia Hivatalhoz.

**Alkalmas ujonnan
épült ház**

3 nagy lakással és megfe-
 lelő melléképületekkel, azon-
 kívül egy nagy konyha kert-
 tel azonnal eladó. — Egy
 lakás azonnal átvehető. —
 Cím a kiadóban 3454-a-0

ÉRTESETÉS!

Angol—cseh öltöny, felöltő és
téli kabát szövetek

nagy választékban olcsó áron kaphatók
Gavra J. Polit cégnél
Novisad, Kralja Petra u. 15. szám.

Uj! Uj!

N. é. közönség szives tudomására adom, hogy Novisadon

Női kalap divat szalont

nyitottam a legújabb berlini divat szerint.

Uj kalapokra rendelést, valamint kalapok átalakítását és javítását elvállalom. Gyors és pontos kiszolgálás: Szolid árak mellett. — Ugyanitt tanuló lányok azonnal felvétetnek. 3609-2-2

Tisztelettel **MILIN JULIANNA**
Karagyiteva, volt (Vörösmarty) u. 14. szám.

Asztalos tanoncok

4-10 felvétetnek. Cím a kiadóban.

5 szobás lakásnak

könnyen átalakítható raktárhelyiség tiszta téglá épületből, és 1 jökarban levő hintó eladó. Bővebbet a kiadóban 3385-0

Első Novisadi Írógéptisztítási és Karbantartási Vállalat

Szakzerű javítás, olcsó árak. Pontos vidéki megkeresést is ellát.

Tulajdonos: **Fischer J. Richard**,
külföldön tanult írógépműszerész, novisadi honos, Žilježnčka ul. 80.

A közeledő iskolaidény alkalmából felhívom a zárdaintézetek és a kántortanító urak b. figyelmét a kiadásomban megjelent **Léh Jakab** egyházi karnagy által összeállított

JUBILATE DEO

című ifjusági ima- és énekeskönyvre, amelyből korlátlan mennyiség kapható. Ára félvászon kötésben 750 dinár, egész vászon kötésben 10.— dinár. Viszontelárusítóknak árengedmény.

ÁBRAHÁM JÁNOS

könyv- és papírkereskedése Novisad, Sándor király u. 9. szám.

Valódi!

Porosz köszén

1^a külföldi

Gáz és öntődei kokszt
Kovács szén prompt kapható

Szlavon
Szénkereskedelmi
Társaság

RAUFMANN és TÁRSA, BRÓD N/S.

Fiók: **NOVISAD**,
Žilježnčka (Petőfi) ulica 13.
Távíratcím: Antracit Novisad
Tel. fon 283.

CUNARD LINE

Jugoszláviai vezérképviselő:

JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.

Személy- és teherszállító szolgálat Cherbourgon és Hamburgon át a világ leggyorsabb hajóin.

Tengeri út 5 1/2 nap.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.

Sürgőnycím: Cunard Zagreb.

GUMBINGER FERENCZ

gépgyár és javítóműhely Novisad, Darányi-telep, postafiók 87. — BEZENICA vas- és acélöntőde, Osijek III. vojvodinai képviselője.

Átvesz megbízásokat öntvényekre minta vagy rajz szerint a legolcsóbb napiáron a legrövidebb szállítási határidő mellett, maom és téglagyári berendezésekre, szivógáz generátorokra, kör- és szalagfűrészekre stb. — Állandó raktár közelműalkatrészekben, u. m.: függő- és faligymok, csapágyak, tengelykötők, állítógyűrűk stb. nyersen vagy megmunkálva. — Vállal mindennemű gépjavitást és hengerrovátkolást.

Optálók figyelmébe!

Házak, üzletek, földbirto-
kok adás-vételét, esetleg
cseréjét gyorsan és lelki-
ismeretesen eszközli

Rumpler István

ingatlanforgalmi irodája

Pécs, Indóház-utca 17. sz.

3259-8-0!

Elsőrendű tűzifa

Bükk hasábfa waggon és hajó-
tétélekben minden mennyiségben
a legkedvezőbb áron kapható

DORDE BIRDIĆ

3381
1-0 Novisad, Futoška ulica 2. szám.
Telefon: 189. — Telefon: 189.

Pályázati hirdetmény.

Novisad szabad királyi város tanácsa 26170/2dm. 922. sz. végzésével bérbeadja a városi gázgyárat és ezért felhívja a pályázókat, hogy ajánlataikat f. évi október 30-ig adják be a városi tanácsnak.

A feltételek tekintendők a városi mérnői hivatalban.

Novisad szab. kir. város tanácsa 1922. szept. 9-én.

26170
adm. 1922. sz.

Dr. Stéfánovics Zsarko s. k.
polgármester.

ARANY-

és ezüstárak, zseb- és fali órák, china ezüst tárgyak és evőeszközök nagy választékban a legolcsóbb áron mellett kaphatók. — Ékszer-átalakítás, óra és ékszerjavítások a legszebben és leggyorsabban eszközöltetnek. Minden nálam vett vagy javított óráért egy évi jótállás.

Egy perfekt órásságod állandó alkalmazást nyer.

ERTL BÁLINT,

ékszerész és órásnál Novisad, (Ujvidék)

Tükörkészítés!

Üvegcsiszolás. Foltos tükröket garancia mellett javítunk.

„VITRUM” Novisad, Futoška-u. 84.

UJONNAN MEGNYILT KÉZMŰ ÉS DIVATÁRU KERESKEDÉS

Tanurdžič Nikola

a „Gazdaasszonyhoz”
NOVISAD, Pašičeva (Szűcs) u. 21.
Telefon 353.

Van szerencsém a n. é. helybeli és környékbeli közönséggel tudatni, hogy saját házamban rőfös és divatáru üzletet nyitottam, amelyet minden e szakmába vágó áruval órlási választékkal láttam el. — Üzletemet szigorúan szolid alapon fogom vezetni, amit Srbohrani (Szentfamási) hosszú évi működésem biztosít, ahol üzletfeleim legnagyobb bizalmát érdemeltem ki, amit Novisadon is elérni igyekezem, miért is kérem a n. é. közönség szives pártfogását.